

Shrnutí hlavních poznatků

- Stárnutí populace se v kraji mimo jiné projevilo snižováním podílu mladé generace. V roce 2016 dosáhl podíl juniorů na populaci 30,9 %, což je druhá nejnižší hodnota v mezikrajském porovnání po Hl. městě Praze. Od roku 2001 došlo k jejímu poklesu o 7,5 procentního bodu. K nejmladším okresům Plzeňského kraje patří okres Tachov.
- Z celkového počtu 5 940 živě narozených dětí v Plzeňském kraji v roce 2016 se jich 47,3 % narodilo matkám do 29 let věku. Nejen v souvislosti se snižující se porodností, ale také se zvyšujícím se průměrným věkem matek při narození dítěte dochází ke snižování počtu dětí narozených matkám do 29 let. Zatímco v roce 2001 dosahoval průměrný věk prvorodiček 25,2 let věku, v roce 2016 se již pohyboval na hodnotě 28,5 let. Snižuje se také sňatečnost, což se projevilo vyšším podílem dětí narozených mimo manželství.
- V počtu žen a mužů, kteří zemřeli v mladém věku, se zásadně odráží rozdílný způsob a styl života. Muži tvořili 73,2 % z celkového počtu zemřelých do 29 let, a jejich vyšší úmrtnost je spojována zejména s vnějšími příčinami nemoci a úmrtí (dopravní nehody, sebevraždy).
- V kraji žilo v roce 2016 téměř 8,5 tis. cizinců ve věku do 29 let, přičemž více než polovina z nich žila v okrese Plzeň-město. Nejpočetnější skupinu mladých cizinců tvořily osoby vietnamské národnosti (26,8 %) a osoby ze Slovenska a Ukrajiny.
- Na základě projekce obyvatelstva se do roku 2050 očekává pokles počtu mladé generace o 14,0 %. Spolu s rostoucím počtem seniorů by se index stáří měl téměř zdvojnásobit.
- K cílům současné mladé generace, v souvislosti s posunem vnímaného standardu vzdělání a často také s kvalifikačními požadavky pracovního trhu, patří dosažení vysokoškolského vzdělání. Ve školním roce 2016/2017 bylo v Plzeňském kraji 12 420 vysokoškolských studentů, z nichž 58,0 % tvořily ženy.
- Mimo jiné v důsledku zvyšujícího se podílu studující populace docházelo ke snižování míry ekonomické aktivity. Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil bylo v roce 2016 v kraji z celkového počtu obyvatel ve věku 15–29 let 53,8 % ekonomicky aktivních, z nich bylo 46,8 tis. zaměstnaných a 2,6 tis. nezaměstnaných mladých obyvatel.
- Podíl nezaměstnaných osob ve věku 15–29 let dosáhl hodnoty 3,38 %, což byla v mezikrajském porovnání druhá nejnižší hodnota po Hl. městě Praze (3,28 %). Nejhorší situace se vyskytovala v Ústeckém a Moravskoslezském kraji.
- Hospitalizovaných v nemocnicích bylo v kraji v roce 2015 celkem 78 720, z toho u 28,9 % případů šlo o osoby do 29 let. K nejčastěji hospitalizovaným ze sledované mladé generace patřili novorozenci a to těsně po porodu bez souvislosti s nějakou nemocí nebo poraněním.
- Pacienti mohli v Plzeňském kraji navštěvovat v roce 2015 některou z 97 samostatných ordinací nebo 42 detašovaných pracovišť ordinací praktického lékaře pro děti a dorost. Na jednu samostatnou ordinaci vč. detašovaných pracovišť připadalo celkem 796 mladých obyvatel ve věku 0–19 let.
- V Plzeňském kraji bylo v roce 2016 lokalizováno 145 zařízení poskytujících sociální služby. K nejčastějším patří sociální poradny, kterých bylo v kraji 28, a k jejich klientům patřilo 4 292 osob ve věku do 18 let. Vyplaceno bylo v kraji 454,3 tis. dávek státní sociální podpory a péčovské péče. Nejčastějším typem dávek státní sociální podpory je přídatek na dítě, kterého bylo vyplaceno přes 185 tis. Z hlediska výše výdajů však nejvyšší podíl připadl na rodičovský příspěvek, na který bylo v kraji uvolněno téměř 1,2 mld. Kč.
- Z celkového počtu mladých domácností v době SLDB 2011 bylo 58,5 % domácností jednotlivců, což byl třetí nejvyšší podíl v rámci České republiky. Přes 30 % mladých domácností utvářela 1 úplná rodina, do které spadaly nejen manželské páry, ale i faktická manželství (nesezdaná soužití), která tvořila většinu. Přes 67 % mladých nesezdaných soužití bylo bez dětí.
- Domácnosti mladých lidí do 29 let věku se vyskytovaly v Plzeňském kraji nejčastěji, a to v 72,9 % případů samostatně v bytovém domě, jen 25,2 % žilo v bytě v rámci rodinného domu. Průměrná obytná plocha mladé domácnosti dosahovala v roce 2011 přes 55 m².
- Denně žáci zejména základních škol ve volném čase využívají před nebo po vyučování školní družiny, kterých bylo v Plzeňském kraji ve školním roce 2016/2017 celkem 213 a navštěvovalo je 17 634 dětí. Na umělecké kroužky v rámci Základních uměleckých škol docházelo ve školním roce 2016/2017 přes 15 tis. žáků. Z toho 69,7 % tvořily dívky. K nejoblíbenějším v rámci uměleckého zaměření patřily hudební obory (přes 68 %).

- V tříletém průměru mezi lety 2014–2016 bylo v Plzeňském kraji z celkového počtu osob ve věku 16–29 evidováno 98,0 % uživatelů internetu. Z tohoto počtu tráví 65,6 % mladých uživatelů na internetu 10 a více hodin za týden. Většina (tedy 95,0 %) mladé generace navštěvuje některé ze sociálních sítí.
- Kriminalita mladé generace (zejména dětí a mládeže) patří k závažným sociálním jevům. V roce 2016 v rámci stíhaných osob v kraji se vyšetřování týkalo 84 nezletilých ve věku do 14 let a 135 mladistvých ve věku 15–17 let. Obě skupiny mladých delikventů spáchaly dohromady 174 trestných činů, přes 90 % v rámci kategorie obecné kriminality. Nejčastěji šlo o majetkovou trestnou činnost (krádeže prosté).
- Mladí lidé jsou v průběhu dospívání velmi náchylní k vytvoření závislostí. K nejběžnějším závislostem patří kouření a konzumace alkoholu. Z EHIS z roku 2014 vyplývá, že v České republice nárazově pilo alkohol 28,4 % obyvatel ve věku 15–24 let. K denním kuřákům ve stejné věkové kategorii patřilo 23,8 % a denních kuřáček bylo 6,1 %.
- Jakým způsobem se mladí lidé aktivně zapojují do rozhodovacích procesů v rámci politického dění je zřejmé z podílu mladých kandidátů a zastupitelů objevujících se ve volbách. Do komunálních voleb se v Plzeňském kraji registrovalo 1 473 mladých kandidátů ve věku 18–29 let, tj. 10,2 % z celkového počtu kandidátů. Na 1 000 obyvatel sledované věkové kategorie v Plzeňském kraji připadlo 18,2 kandidujících. Ze zapsaných mladých kandidátů bylo za zastupitele zvoleno 13,2 %. Z celkového počtu zvolených zastupitelů bylo 195 (tj. 4,2 %) ve věku 18–29 let.